

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
ХУДОЖНЬО-ГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ І МЕТОДИКИ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА
ТА ГРАФІКИ**

«НАУКОВО-МЕТОДИЧНА ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ В СИСТЕМІ ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ: ДОСВІД, ПЕРСПЕКТИВИ»

Тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції

**15 травня 2024 року
м. Одеса**

ОДЕСА – 2024

УДК: 378:37.09:7-057.86(08)

**Рекомендовано до друку Вченою радою Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського» (Протокол № 17 від 27.06.2024р.)**

Упорядники: Твердохлібова Я. М., кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри теорії і методики декоративно-прикладного мистецтва та графіки;

Спасскова О. П., кандидат мистецтвознавства, асистент кафедри теорії і методики декоративно-прикладного мистецтва та графіки.

Рецензенти: Ракович В. В. кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри образотворчого мистецтва і дизайну Херсонського державного університету;

Бартенева І. О., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Науково-методична організація процесу підготовки фахівців в системі художньо-педагогічної освіти: досвід, перспективи : тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції (15 травня 2024 р., м. Одеса) / упоряд. Я. М. Твердохлібова, О. П. Спасскова. – Одеса : Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського, 2024. – 116 с.

До збірника ввійшли матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Науково-методична організація процесу підготовки фахівців в системі художньо-педагогічної освіти: досвід, перспективи», яка відбувалася у Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» 15 травня 2024 року.

Збірник призначений для науковців (докторанти, аспіранти, магістранти), здобувачів вітчизняних та зарубіжних закладів вищої освіти, педагогічних працівників різних типів закладів освіти, художників, дизайнерів, представників творчих спілок, арт-ринку.

Автори тез несуть особисту відповідальність за достовірність поданих матеріалів та за порушення прав інтелектуальної власності інших осіб.

Ірина БАРТЄНЄВА

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського, м. Одеса*

Вадим ФАЗЛУЄВ

*здобувач вищої освіти 1 року навчання
художньо-графічного факультету Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського, м. Одеса*

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ МИСТЕЦЬКОГО СПРЯМУВАННЯ ДО ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

***Ключові слова:** мистецтво, освіта, естетична культура здобувачів освіти, майбутні фахівці мистецького спрямування, підготовка майбутніх фахівців мистецького спрямування.*

Питання засвоєння духовних цінностей народу та формування естетичної культури здобувачів освіти в умовах сьогодення набуває державного значення. Естетичне виховання, формування загальної та естетичної культури особистості визнаються винятково важливими і стають наскрізними завданнями реформування вищої освіти.

Україна є незалежною й суверенною країною, тому і всі питання її розвитку та входження до міжнародної спільноти цивілізованого світу розв'язуються своїм самобутнім шляхом.

Сучасний недостатній рівень та стан гуманних, естетичних взаємин у суспільстві негативно відображається у творах масового мистецтва, тому естетичне виховання та у його процесі формування відповідної естетичної культури здобувачів освіти є питанням актуальним і важливим.

Найчастіше під естетичною культурою розуміють сукупність естетичних цінностей, засобів їх створення та вживання. Однак, структура естетичної культури багатомірна. Вона містить естетичну свідомість людей, що відтворюється в ідеалах,

потребах, настановах, смаках, поглядах, концепціях; естетичні моменти різних видів діяльності (у праці, побуті, під час спілкування, у суспільному житті, спорті тощо); естетичне виховання у різноманітні сфер та засобів свого прояву. Залежно від соціальної значущості розрізняють естетичну культуру особистості, соціальної групи, конкретного суспільства, людства в цілому [3].

Співвідношення естетичної культури особистості та естетичної культури суспільства визначається тією мірою засвоєння естетичних цінностей, якою володіє конкретна особистість. Естетична культура особистості – це ступінь, рівень опанування естетичною культурою суспільства. Естетична культура виступає як міра універсальності та гармонійності особистості. Ні інтелектуальний, ні емоційний розвиток особистості не може бути повним, якщо вона естетично нерозвинена. Естетична культура забарвлює і емоції, і волю, і розум людини вмінням бачити, відчувати та створювати красу. Естетично розвинена людина ставиться до себе, до природи, до інших не як споглядач, а як людина, що відчуває унікальність та своєрідність іншого. Але парадокс естетичного ставлення до дійсності полягає в тому, що суб'єкт безпосередньо переживає свою єдність з навколишнім світом, який не протистоїть людині у своїй відчуженій об'єктивності, але відкривається як світ людини, споріднений з нею та зрозумілий їй. Лише за цієї умови можливе підвищення людської діяльності до рівня творчості.

Але зміна ставлення до зовнішнього світу – це завжди і нове ставлення до самого себе, новий рівень самосвідомості. Переростаючи відчужене ставлення до оточуючого як до зовні обмежуючого «не-Я», людина відкриває, що не знала раніше сама себе, і вона переборює самовідчуження, відновлює свою цілісність, присвоює свою дійсну, універсальну людську якість. У цьому полягає величне значення естетичної культури для становлення особистості незалежно від того, знаходить це відображення у художній творчості, чи ні.

У формуванні естетичної культури мистецтву належить особливе місце: за будь-яким фактом художньої творчості у будь-якому виді мистецтва, за будь-яким яскравим виявом спеціального обдарування художника та інших митців насправді лежить дещо набагато загальніше, глибше та первинніше – ставлення людини до життя [1].

Естетичний розвиток, високий рівень естетичної культури здобувачів освіти формує їх здатність мислити не за однією чи декількома обмеженими мірками, а за міркою будь-якого виду, здатність розмовляти мовою предмета, виражати своєрідність його сутності. Подібне вміння називають почуттям форми. Воно дозволяє надати предмету творчості структурну гармонійність, досягти функціональної та конструктивної досконалості матеріального об'єкта, допомагає знайти співвіднесеність способу перетворення предмета з його власною мірою. Естетична культура сприяє розвитку у особистості образного мислення, мислення за аналогією та асоціацією, цілісності сприйняття конкретних образів, розвитку фантазії, зорового уявлення, інтуїції [4].

Перелічені особливості визначають місце естетичної культури у духовному розвитку особистості. Але професійна діяльність, що є специфічною за своїм змістом та функціями, зумовлює своєрідність вияву естетичної культури особистості, її трансформацію в структуру та якість професійної культури людини.

Естетична культура здобувачів освіти формується у процесі естетичного виховання у закладі освіти при підготовці майбутніх фахівців, зокрема мистецького спрямування [1].

Рівень естетичного виховання, його впливовість, вибір тих чи інших засобів, форм, методів визначається естетичним розвитком особистості, народу, суспільства. Специфіку естетичного виховання складають тільки йому властиві характерні риси:

1) естетичне виховання є системним, цілеспрямованим. Проте результат естетичного виховання може бути визначений по-різному: формування естетичного смаку, якість естетичної діяльності, естетичного ставлення, естетичної культури, естетичного ідеалу тощо. Кінцевий результат естетичного виховання пов'язаний з формуванням особистості, яка є творчою, самоцінною та соціально цінною;

2) механізм естетичного виховання може бути визначений як передача досвіду та навичок, що надбало суспільство, причому результативність цього процесу зумовлена всією сукупністю соціальних якостей особистості та суспільства;

3) форми естетичного виховання мінливі, ускладнюються залежно від розвитку структури знань та суспільних відносин, але ефективні лише тоді, коли естетичне виховання або самовиховання триває постійно;

4) естетичне виховання пов'язане з іншими аспектами розвитку суспільства;

5) естетичне виховання передбачає не тільки освоєння правил, естетичних норм, естетичних знань, але й естетичну діяльність людини, її участь у процесі естетичного перетворення дійсності [1].

Отже, естетичне виховання – обов’язковий елемент функціонування усєї сукупності духовного багатства особистості.

Естетичне світосприйняття, на нашу думку, є компонентом цілісного світосприйняття, найвищим рівнем чуттєвого сприйняття, усвідомленням людиною краси навколишнього середовища, складником естетичної культури.

Структура естетичного світосприйняття здобувачів освіти складається з емоційно-естетичного (естетичні потреби, емоційно-естетичні переживання); когнітивного (естетичні уявлення, погляди, переконання); аксіологічного (естетичне оцінювання об’єктів та явищ навколишнього середовища) та праксіологічного, або творчо-діяльнісного компонентів (творчо-естетична активність особистості) [2].

Процес формування естетичного світосприйняття здобувачів освіти можна визначити в цілому як необхідну передумову для духовного зростання й творчої діяльності особистості. Естетичне світосприйняття – це процес та результат цілісного чуттєво-емоційного осягнення, особистісного усвідомлення та оцінювання об’єктивно-суб’єктних естетичних якостей навколишнього середовища, що обумовлює прагнення особистості до творчо-естетичної діяльності [2].

Висновки. Основними критеріями сформованості естетичної культури особистості визначено: емоційний (є показником розвинутої чуттєвої сфери), інтелектуальний (відтворює міру розвитку інтелекту особистості та існування системи мистецтвознавчих і культурологічних знань), мотиваційно-діяльнісний (відтворює характер художньо-естетичних переваг і є показником естетичної поведінки), комунікативний (культура спілкування, мовленнєва культура).

У закладах вищої освіти необхідно створювати ефективні педагогічні умови підготовки майбутніх фахівців мистецького спрямування до формування естетичної культури здобувачів освіти, що є вектором наших подальших наукових досліджень.

Список використаних джерел

1. Замашна С.М. Шляхи оновлення змісту естетичного виховання в системі загальної середньої освіти. *Наукові записки Рівненського педінституту*, 1998. № 3.

С. 112-115.

2. Кондратенко Г.П. Сутність та структура естетичного світосприйняття особистості у психолого-педагогічному аспекті. *Освіта на Луганщині*, 2004. № 1. С. 63-67.

3. Михайлова Л.М. Проблеми виховання естетичної культури старшокласників в системі сучасної освіти. *Освіта на Луганщині*, 2000. № 2. С. 93-96.

4. Наумов Б.М. Поліцентричний метод: перша педагогічна технологія цілісного розвитку особистості. Харків: Дакор, 1999. 215 с.

Людмила БОГАЙЧУК

*старший викладач кафедри
теорії і методики декоративно-прикладного мистецтва та графіки
Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д.Ушинського», м. Одеса*

Олександра ГВОЗДЬОВА

*здобувач вищої освіти ОС «бакалавр»
художньо-графічного факультету
Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса*

ОБРАЗ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА У ТВОРЧОСТІ СУЧАСНИХ ХУДОЖНИКІВ

Ключові слова: *національний герой, Кобзар, сучасне мистецтво, об'єднання України.*

Творчість Шевченка рушила стереотипи часу, його поезія надихала і забезпечувала самореалізацію, розкриваючи цілісність нашого історичного та культурного простору. Погоджуємось з думкою художника Сергія Савченко «Геній пов'язав своїми почуттями, своїм творчим проявом багато тисячоліть рідної культури в один, спрямований до кожного високоенергетичний жмуток найпотужнішої енергії».

Зміст

Бартенєва І., Фазлуєв В. Теоретичні аспекти підготовки майбутніх фахівців мистецького спрямування до формування естетичної культури здобувачів освіти.....	3
Богайчук Л., Гвоздьова О. Образ Тараса Шевченка у творчості сучасних художників.....	7
Бредньова В., Прохорец І. Особливості методики графічної підготовки студентів молодших курсів на сучасному етапі.....	10
Брянський Г. Сенс педагогічно-мистецької творчості майбутнього вчителя образотворчого мистецтва у новітніх освітніх реаліях.....	13
Волинська О. Національна мистецька освіта України: досвід Галичини.....	17
Ворніков В. Формування толерантного менталітету особистості в світлі сучасних принципів навчання: інтегративна єдність мистецтва й педагогіки.....	20
Главенчук О. Метод викладання. Девіз викладача і здобувача освіти: «Будь-яке навчальне завдання виконане здобувачем освіти – потенційна виставкова робота».....	25
Гоманюк В. «Кодима-фест» – творча лабораторія Одеського художнього фахового коледжу ім. М. Б. Грекова (досвід практичної роботи 2016-2019 н. р.).....	32
Ейвас Л. Самобутність професійного мистецтва витинанки дніпровського регіону.....	34
Ейвас Л., Губа А. Народна обрядова символіка у декоративних композиціях сучасних українських митців.....	37
Ковальов О., Мірошниченко Н. Історично-мистецькі основи етнокультурної спадщини Сіверщини.....	41
Красюк І. Освітні втрати та шляхи їх подолання в умовах воєнного стану.....	46
Крижевська С Необхідні складові підготовки майбутніх викладачів образотворчого мистецтва.....	50
Литовченко Н., Поступаленко Р. Популяризація українського мистецтва за кордоном під час війни.....	52
Лоза Н., Борисюк З. Анімалістика у художньому ткальстві. Шлях у пошуку художнього образу у навчанні здобувачів вищої освіти художньо-графічного факультет.....	55
Малік О. Артрезиденція «Ціна свободи» – новації в творчому середовищі візуального мистецтва України.....	57
Мунтян С. Значення Петриківського розпису в сучасному мистецтві.....	59
Орос І. Сучасні інтерактивно-розвивальні методи навчання майбутніх художників-педагогів: поєднання друкованої та комп'ютерної графік.....	61
Петренко О., Люта Д. Петриківський розпис у його культурно-історичному й художньо-педагогічному вимірах.....	66

Петренко О., Щербакова Л. Естетично-ментальні параметри побудови індивідуальної роботи зі студентами в межах курсу «Художньо-прикладна графіка».....	70
Петрук Р., Воронюк А. Досвід розпису монументального об'єкта під керівництвом Володимира Прядки.....	75
Петрук Р., Прокопенко Г. До питання розробки монументального об'єкта як навчального завдання.....	77
Ракович В. Синтез традиційних і сучасних підходів під час вивчення матеріалознавства у живописі.....	79
Резніченко Г. Тарас Шевченко в українському образотворчому мистецтві.....	83
Смичковська О., Бредньова В. Удосконалення підходів до навчання онлайн на практичних заняттях з графічних дисциплін.....	86
Спаскова О. Дослідження декоративно-прикладного мистецтва Слобожанщини XVII – XVIII ст. у виданнях з книжкової колекції Бібліотеки Університету Ушинського.....	89
Спаскова О., Ван Сює Питання традицій та інновацій у підготовці магістрантів-художників із КНР.....	92
Твердохлібова Я. Методична підготовка майбутніх вчителів образотворчого мистецтва.....	95
Харитонова І. Обґрунтування щодо ведення дисциплін «Робота на пленері», «Практика на пленері» елементарного підрівня початкової мистецької освітньо-виховної діяльності КЗПСО «Мистецька школа №15 імені Т. І. Боевої м. Одеси».....	99
Шевчук Т. Візії війни в сучасній українській політичній карикатурі та постері.....	102
Шкільник О. Тема козацтва в образотворчому мистецтві як засіб формування патріотизму і національної ідентичності особистості: історичний аспект.....	109

Наукове видання
НАУКОВО-МЕТОДИЧНА ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ПІДГОТОВКИ
ФАХІВЦІВ В СИСТЕМІ ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ:
ДОСВІД, ПЕРСПЕКТИВИ
Всеукраїнська науково-практична конференція
м. Одеса, 15 травня 2024 року